

Έρευνα για δημοψήφισμα: Το «ΟΧΙ» και το «ΝΑΙ» δέκα χρόνια μετά (video)

Δέκα χρόνια μετά, το *Jacobin* ανοίγει τη συζήτηση για το δημοψήφισμα, φιλοξενώντας δύο νέους ερευνητές, τον Άγγελο Κοντογιάννη-Μάνδρο και τον Κώστα Γούση. Οι δύο ερευνητές έχουν πραγματοποιήσει μια πολυετή έρευνα μεικτών μεθόδων για τις μακροπρόθεσμες επιδράσεις του δημοψηφίσματος και της κρίσης, εστιάζοντας τόσο στην πολιτική και εκλογική συμπεριφορά των πολιτών μέχρι σήμερα όσο και στη στάση τους απέναντι στη δημοκρατία και τους θεσμούς στην Ελλάδα.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης με το *Jacobin*, οι ερευνητές παρουσιάζουν τα ευρήματά τους και απαντούν σε ερωτήματα όπως:

- Τι θεωρούν οι πολίτες ότι επιδίωκε η τότε κυβέρνηση με το δημοψήφισμα και πώς πιστεύουν ότι θα έπρεπε να έχει διαχειριστεί το αποτέλεσμα του;
- Πώς έχει επηρεάσει το δημοψήφισμα τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται την πολιτική και τη σημασία της ψήφου;
- Πώς κατάφερε ο ΣΥΡΙΖΑ να επανεκλεγεί μετά την υπογραφή του τρίτου μνημονίου και ποια είναι η σχέση της μετέπειτα πορείας του με το δημοψήφισμα;
- Πώς αξιολογούν οι πολίτες τη διαχείριση της κρίσης από την ΕΕ και ποια είναι σήμερα η στάση τους απέναντι στην ΕΕ;
- Τι αποκαλύπτει η έρευνα για τον κόσμο της εκλογικής αποχής;

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις διαφοροποιήσεις κυρίως **ανάμεσα** αλλά και **εντός** των ψηφοφόρων του «ΟΧΙ» και του «ΝΑΙ». Όπως σημειώνει ο **Κώστας Γούσης**:

«Οι βιωματικές αφηγήσεις που καταγράφονται στην έρευνά μας αποτελούν σημαντικές μαρτυρίες για την επίδραση της κρίσης στις βιοτικές τροχιές των ανθρώπων, καθώς και κρίσιμο παράγοντα εξήγησης των πολιτικών μετατοπίσεων και της επικράτησης του “ΟΧΙ”. (...) Για τους ψηφοφόρους του “ΝΑΙ” –και ειδικά τον σκληρό τους πυρήνα– παραφράζοντας μια φράση του Φρέντρικ Τζέιμσον, θα έλεγα ότι πολλά από τα συνεντευξιαζόμενα άτομα μπορούσαν πιο εύκολα να φανταστούν το τέλος του κόσμου, παρά το τέλος των πολιτικών λιτότητας».

Ανάμεσα στα συμπεράσματα της έρευνας, ξεχωρίζει μια ενδιαφέρουσα **αντίφαση**: από τη μία πλευρά, καταγράφεται **αυξημένο ενδιαφέρον για την πολιτική** σε σχέση με την προ κρίσης

περίοδο· από την άλλη, διαπιστώνεται **εντονότερη απαξίωση των πολιτικών και των κομμάτων**, καθώς και **μεγαλύτερη δυσαρέσκεια** για την ποιότητα της δημοκρατίας στην Ελλάδα. Όπως σχολιάζει ο υπεύθυνος του προγράμματος, **Άγγελος Κοντογιάννης-Μάνδρος**:

«Δεν έχουμε ακόμη πολιτική αστάθεια, αλλά από τα στοιχεία της έρευνας μας παρατηρούμε έντονη πολιτική ρευστότητα και υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις –όπως ο υψηλός πολιτικός κυνισμός και ένας λανθάνων ριζοσπαστισμός– που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ξαφνική αποσταθεροποίηση ή αιφνίδιες μετατοπίσεις του εκλογικού σώματος».

Η έρευνα διεξήχθη στο πλαίσιο του προγράμματος **Demo/Crisis**, με την υποστήριξη του **Παντείου Πανεπιστημίου** και χρηματοδότηση από το **ΕΛΙΔΕΚ**. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν την τελευταία διετία **73 ατομικές** και **10 ομαδικές συνεντεύξεις (focus groups)** — εκ των οποίων οι τέσσερις με άτομα που απέχουν από τις εκλογικές διαδικασίες μετά το 2015. Παράλληλα, τον Απρίλιο του 2024 διεξήχθη **ποσοτική έρευνα**, σε συνεργασία με την **aboutpeople**, σε **δείγμα 1.768 ατόμων** ηλικίας 17 ετών και άνω.